

Odborné stanovisko: Psychické a další dopady povinnosti nošení respirátorů pro neočkované

Celodenní povinné nošení respirátorů ve škole se opět stává vládním řešením covidové krize. Co to v praxi znamená?

Aktuálně má ve škole s dětmi společně pracovat kolektiv dospělých, který se povinně rozděluje opatřením Ministerstva zdravotnictví na skupiny – očkované a neočkované. Jak bylo řečeno autoritami v médiích – „zodpovědné a nezodpovědné“. Zároveň je vedena masivní informační kampaň označující neočkované za příčinu problému spojeného s onemocněním covid-19. Nese název „Pandemie neočkovaných“. Ještě před 14 dny to byla „jen“ pandemie.

Z psychologického hlediska je třeba upozornit na vážná rizika, která mohou za tohoto stavu ve školách působit. Jedná se o fenomén **skupinového myšlení, stigmatizaci, šikanu, diskriminaci a vinu**. Podmínky, ve kterých se tato rizika mění v patologické chování, vytvářejí právě podobná opatření a mediální kampaně.

Skupinové myšlení je charakteristické nepřijímáním jiných pohledů na problém (v tomto případě také jiných vědeckých studií a přicházejících dat), uzavřeností a tlakem na rychlé řešení (očkování, bez ohledu na vývoj situace). Skupinové myšlení vyžaduje podřízenost, i když individuálně bychom s některými postupy a názory nesouhlasili. Podlehne tlaku skupiny. Ta nesnese odlišnosti v narativěch a názorech. Narušilo by to její jednotu a ohrozilo jistotu vnitřních přesvědčení, na kterých je založena. Tato jednotu je však vytvářena iluzí, kterou generuje právě skupinové myšlení.

V takovém prostředí se budeme z pohledu psychologie velmi rychle pohybovat ve výše popsaných oblastech rizik. Příčinou je právě systematické dělení lidí do skupin, které autority selektují na základě svých nařízení a přesvědčení. Musíme zdůraznit, že **toto je silový zásah vládní moci do pracovních kolektivů ve školách**. Namísto toho, aby se usilovalo o individuální opatření a pedagogům se poskytovala maximálně možná podpora, povinně se rozdělí na „zodpovědné a nezodpovědné“. **Až příliš to začíná připomínat slavný a děsivý Zimbardův Stanfordský experiment, kde lidi „jen“ rozdělili do dvou skupin – vězňů a dozorce.**

Tato situace se samozřejmě na mnoha školách bude přenášet i směrem k dětem. A protože se jedná o profesi, kde komunikace, autenticita pedagogů při výuce, kvalita vztahů a přímý kontakt s dětmi je zcela zásadní, tak vzniklé škody na psychickém zdraví zasažených osob (dospělých i dětí) mohou být nepředvídatelné (narůstají do nepředvídatelných rozměrů). Škála může začínat **poruchami nálady, úzkostí, depresí**, přecházet v **agresi** či **apatii** a končit **psychickým vyčerpáním, vyhořením a odchodem ze školství**. Velmi jednoduše se může dokonce vyskytnout **šikana učitelů ze strany žáků i rodičů**. Na základě kampaně, kde jediným řešením situace je předkládaná vakcinace, si někteří nebudou přát ve škole „takové“ učitele mít.

Děti si také všimnou zavedené změny. Má vláda manuál i pro to, co se jim má říkat?! „*Podívejte se děti, vaše paní učitelka není očkovaná, může vás nakazit, proto musí mít celý den respirátor. Vaše fyzikářka je poslušná a zodpovědná, ta ho mít nemusí.*“ To má být nová koncepce školství? „Zlomit páteř“ neposlušným učitelům? Tvrdá výchova a devastace učitelů v ČR?

Jaké jsou důsledky? Ať chceme, nebo ne, jedna část skupiny bude vytvářet tlak na tu druhou. Ti druzí jsou v tomto případě neočkovaní. Zatím budou jen „označení“ respirátory – budou „neustále dobře vidět“.

Na takovéto dělení pedagogů není možné odpovídat jen virologickým a imunologickým jazykem, ale také psychologickým, filozofickým a sociologickým. **Do kolektivů to může přinášet velké tlaky. Od**

narážek o nezodpovědnosti k neočkovaným pedagogům, až po „legitimizaci“ nátlakového jednání nadřízených a psychickou šikanu. Na základě politického „dělení“ personálu na pracovištích může na mnoha místech rychle docházet k podobným excesům a radikalizacím. **Toto dělení jednoznačně způsobuje stigmatizaci. Ta často předchází šikaně a vytváří podmínky pro diskriminaci.**

Závěr:

Nátlak na neočkované pracovníky je veden formou cílených a promyšlených omezení tak, aby dosahoval zadaných cílů – podřídit se k vakcinaci. Tento stres budou muset neočkovaní pracovníci ve školství nepřetržitě vnitřně řešit. Kolektivy se tímto uměle rozvrací. Označují se ti, ze kterých by ostatní „měli mít strach“. Skupina už se o nátlak postará poté sama.

Toto patří do taktického manuálu jakékoliv propagandy. V tomto případě bohužel, vládní. O presentované dobrovolnosti nemůže být vůbec řeč. Ta je jen racionalizací a rétorickým obratem, který pomáhá vytvářet stigmatizační a diskriminační prostředí na pracovištích. Bude se to dít, mimo jiné, formou vyvolávání pocitů viny u neočkovaných. Zcela jistě jim bude některými dáváno najevo, že jsou příčinou trvajícího stavu. Jako argumenty se budou používat mediálně dodávané „pravdy“ zvýhodňující skupinu očkovaných. Před těmito velmi nebezpečnými projevy jako psycholog důrazně varuji!

Zcela zásadní je rovněž provedení zpětné analýzy a hodnocení situace. S velkou jistotou vydávaná prohlášení se totiž až příliš často ukazují jako zavádějící a manipulativní. Je proto třeba vyzvat také k retrospektivnímu přezkoumání tvrzení, spojených s vládními opatřeními.

Jedno ze zajímavých je sdělení ministra zdravotnictví, že pokud by se dnes nechali všichni naočkovat, zítra můžeme zrušit všechna opatření.

Cit: "Epidemie se skutečně stala epidemií neočkovaných. Troufám si tvrdit, že kdybychom zvýšili počty naočkovaných, tak bychom v zásadě mohli zítra zrušit veškerá protiepidemická opatření. Je to skutečně o tom, že nemáme dostatečnou proočkovanost," dodal Vojtěch.

Zdroj: https://www.denik.cz/z_domova/koronavirus-cesko-prognozy-vyvoj-nemocnice-20211026.html

PhDr. Daniel Štach

Psycholog

O autorovi: Autor získával praktické zkušenosti od roku 1999 na psychiatrickém oddělení FN Ostrava. Deset let pracoval v oblasti poskytování krizové intervence pro dospělé i děti. Byl členem týmu psychologů a terapeutů v manželské a rodinné poradně Ostrava, kterou rok také vedl. Absolvoval postgraduální vzdělávání formou sebezkušenostního 4 letého psychoterapeutického výcviku a také 2,5 letou základní přípravu v párové psychoanalytické terapii. V rigorózní práci se zabýval depresivitou dětí v krizovém centru a poslední 4 roky působí jako školní psycholog na speciální škole, kde se celou dobu věnuje krizové intervenci u dětí na prvním i druhém stupni ZŠ a přímé terapeutické práci s dětmi s autismem, ADHD, poruchami chování a psychiatrickými diagnózami. Aktivně publikuje např. v rámci vzdělávacího webového portálu EDUzín, odborné články v Učitelských Novinách, kde pokrývá oblast krizové intervence a terapeutické práce s dětmi.